

Toruń, 12. kwietnia 2022 r.

mgr Dominika Golaszewska-Rusinowska
Wydział Nauk Historycznych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika W Toruniu

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Życie polityczne Hiszpanii w dokumentach dyplomatycznych i wojskowych Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1936)

Do zadań polskiej służby dyplomatycznej XX-lecia międzywojennego należała obserwacja życia politycznego państw obcych. W kręgu zainteresowań polskiego MSZ znalazła się również Hiszpania, która mimo swojego peryferyjnego położenia interesowała państwo polskie. Sytuacja polityczna Hiszpanii w latach 1918-1936 była skomplikowana. Ze względu na napiętą sytuację wewnętrzną państwo nie brało czynnego udziału w polityce międzynarodowej, chociaż podejmowało próby zmiany tego stanu rzeczy. W tym czasie Hiszpania była pogrążona w kryzysie politycznym, gospodarczym i społecznym. W omawianym okresie można mówić o trzech okresach państwowości. W latach powojennych Hiszpania była monarchią. Ze względu na liczne problemy wewnętrzne w 1923 roku władzę przejął generał Miguel Primo de Rivera, który sprawował władze dyktatorską. Mimo początkowych sukcesów, szybko doszło do kolejnych kryzysów i spadku zaufania do dyktatury oraz monarchii co doprowadziło do ustanowienia Drugiej Republiki Hiszpańskiej. Proklamowana w 1931 roku republika doprowadziła do pogłębienia polaryzacji społecznej, a w ostateczności do wybuchu hiszpańskiej wojny domowej w 1936 roku.

Problematyką badawczą pracy jest ukazanie życia politycznego Hiszpanii w latach 1918–1936, w świetle polskich dokumentów dyplomatycznych i wojskowych. Praca przedstawia przejawy polityki zewnętrznej i wewnętrznej państwa, takie jak między innymi charakterystyka i funkcjonowanie systemu politycznego, składy kolejnych gabinetów, czy wydarzenia polityczne. Rozprawa, ze względu na stan zachowania źródeł, skupia się na zdarzeniach w nich opisanych.

Omawiany temat w dużej mierze miał szansę na realizację dzięki wykorzystaniu polskich dokumentów okresu międzywojennego znajdujących się w Archiwum Akt Nowych w Warszawie oraz Centralnym Archiwum Wojskowym. Niezwykle pomocne okazały się kopie

raportów z madryckiej ekspozytury znajdujące się między innymi w zespołach „Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie”, „Komitet Narodowy Polski” czy „Ministerstwo Spraw Zagranicznych”, a także dokumentacja II Oddziału Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Praca doktorska składa się z czterech rozdziałów, wstępu i zakończenia. W pierwszym rozdziale zaprezentowano analizę stosunków polsko-hiszpańskich w przeszłości oraz powstanie i rozwój polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych w Hiszpanii. Rozdział drugi prezentuje podstawy hiszpańskiego systemu polityczno-prawnego doby restauracji burbońskiej, wpływ Wielkiej Wojny na Hiszpanię oraz wydarzenia mające miejsce w latach 1918-1923. Kolejny rozdział dotyczy sytuacji politycznej państwa po przejściu władzy przez generała Miguela Primo de Riverę. Ukazuje wydarzenia polityczne okresu jego dyktatury przypadającej na lata 1923-1931 zarówno z zakresu polityki wewnętrznej, jak i zagranicznej. W ostatnim, czwartym rozdziale opisano wydarzenia polityczne z okresu Drugiej Republiki Hiszpańskiej, od jej proklamacji w 1931 roku do wybuchu hiszpańskiej wojny domowej w lipcu 1936 roku. Rozdział skupia się na wydarzeniach wewnętrznych państwa, ale również ukazuje kierunki polityki zagranicznej o omawianym okresie. Praca prezentuje hiszpańskie wydarzenia polityczne, ale również atmosferę panującą w Hiszpanii w latach międzywojennych.

Docentka
Grażyna
Rusiewicz

Toruń, 12. April 2022

Dominika Golaszewska-Rusinowska
Faculty of History
Nicolaus Copernicus University in Toruń

Abstract of the doctoral dissertation .

Spanish Political Life in the Diplomatic and Military Documents of the Second Polish Republic (1918-1936)

The tasks of the Polish diplomatic service in the interwar period included observing the political life of foreign countries. The sphere of interest of the Polish Ministry of Foreign Affairs included Spain, which despite its peripheral location, was of interest to the Polish state. Spain's political situation in the years 1918 to 1936 was complicated. Due to a tense domestic situation, the country did not participate in international politics, though it did make attempts to change it. During this period, Spain was in a political, economic, and social crisis. Between 1918 and 1936, three periods of statehood can be distinguished. In the post-war years, Spain was a monarchy. Due to numerous internal problems, General Miguel Primo de Rivera took power in 1923 and exercised dictatorial powers. Despite his initial successes, there were further crises soon after and a loss of confidence in the dictatorship and the monarchy, which led to the establishment of the Second Spanish Republic. The Republic which was proclaimed in 1931 led to a deepening of social polarisation and ultimately to the outbreak of the Spanish Civil War in 1936.

This Ph.D. dissertation is on the depiction of the political life of Spain between 1918 and 1936 as presented in Polish diplomatic and military documents. The work presents the foreign and domestic politics of the state. The domestic policy is understood as the characteristics and functioning of the political system, the composition of successive cabinets, and political events. Due to the state of preservation of the sources, this dissertation focuses on the events described in them.

The subject under discussion had a chance to be mainly realised thanks to Polish documents of the interwar period in the Polish archives such as Archiwum Akt Nowych and Centralne Archiwum Państwowe. Copies of reports from the Polish Legation in Madrid are

located, among others, in the collections of "Embassy of the Republic of Poland in London", "Polish National Committee" and "Ministry of Foreign Affairs", as well as documentation of the "Second Department of Polish General Staff of the Polish Army", proved extremely helpful.

This dissertation consists of four chapters, an introduction, and a conclusion. The first chapter analyses Polish-Spanish relations in the past and the establishment and development of Polish diplomatic and consular missions in Spain. The second chapter presents the basics of the Spanish political and legal system during the Bourbon Restoration, the impact of the Great War on Spain, and the events between 1918 and 1923. The next chapter deals with the country's political situation after General Miguel Primo de Rivera took power. It shows the political events of his dictatorship from 1923 to 1931 in both domestic and foreign policy. The fourth and final chapter describes the political events of the period of the Second Spanish Republic, from its proclamation in 1931 to the outbreak of the Spanish Civil War in July 1936. The chapter focuses on the internal events of the country but also shows the foreign policy directions of the period. The work presents Spanish political events and the atmosphere in Spain during the interwar years.

Dowid
Gotański
Pawłowski